

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Fullbordande av Ekonomiska och monetära unionen – Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs förslag inför nästa lagstiftningsperiod i EU”

(yttrande på eget initiativ)

(2014/C 451/02)

Föredragande: **Joost van IERSEL** och **Carmelo CEDRONE**

Den 19 september 2013 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

”Fullbordande av Ekonomiska och monetära unionen – Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs förslag för nästa lagstiftningsperiod i EU”.

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 19 maj 2014.

Vid sin 500:e plenarsession den 9–10 juli 2014 (sammanträdet den 9 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 195 röster för, 8 röster emot och 9 nedlagda röster:

1. En färdplan för nästa lagstiftningsperiod i EU

Mot bakgrund av de enorma utmaningar som EU:s ekonomiska och monetära union står inför påpekar Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande:

- Målet med EMU, som är en hörnsten i EU:s fortsatta utveckling, är att främja livskvalitet, välbefinnande och stabilitet för EU-medborgarna. Att skapa förtroende och gynnsamma förhållanden för realekonomin är en förutsättning för tillväxt, sysselsättning, konkurrenskraft och investeringar. Dessa aspekter understryker EMU:s betydelse såväl för euroområdet som för icke-euroländer.
- Utvecklingen är omöjlig att förutsäga, vilket tvingar euroområdet att skyndsamt skapa de rätta förutsättningarna, eftersom inget enskilt europeiskt land i dagens globaliserade värld ensamt kan säkerställa sin egen handlingsfrihet. Detta har stora konsekvenser för styrningen av EMU och för dess politik.
- Ekonomiska och monetära unionen står inte ensam. Den var ursprungligen tänkt som fullbordandet av ett inre öppet europeiskt område och den inre marknaden. Vid sidan av budgetdisciplin måste EU och medlemsstaterna samtidigt utarbeta kompletterande ekonomisk politik och socialpolitik för tillväxt och sysselsättning, som utgör viktiga faktorer för att konsolideringen ska lyckas ⁽¹⁾.
- Det kommer att vara nödvändigt att göra djupgående ändringar i den ekonomiska politiken och strukturpolitiken, som tills nyligen i hög grad sågs som uteslutande nationella behörigheter, för att säkerställa en konvergensprocess mellan medlemsstaterna på en rad olika områden. Uppbyggande av ömsesidigt förtroende måste ersätta misstro och spänningar. En närmare union påverkar hela samhället. Sociala och civila dialoger på alla nivåer bör säkerställas.

Mot bakgrund av ovanstående anser EESK att man inför nästa lagstiftningsperiod i EU skyndsamt bör fastställa en färdplan för att hantera de akuta problemen.

För detta ändamål föreslår EESK följande:

- I. Att **EMU fullbordas**, och stöds av en stabil styrnings- och förvaltningsstruktur för euroområdet samt baseras på följande:
  - i. En **monetär och finansiell pelare**, som inbegriper genomförandet av en fullständig bankunion som styrs av EU för att få till stånd en alleuropeisk kapitalmarknad, samtidigt som man skyddar skattebetalarna mot överdrivet risktagande och oordnade betalningsinställelser.

⁽¹⁾ Se EESK:s yttrande ECO/336 om ”Ekonomisk politik – Medlemsstaterna i euroområdet”, föredragande: Thomas Delapina, punkt 1.6 (EUT C 133, 9.5.2013).

- ii. En **ekonomisk pelare** som avspeglar medlemsstaternas allt större ömsesidiga beroende på såväl makro- som mikronivå, för att stärka beslutsprocessen inom den ekonomiska politiken och på så sätt främja tillväxten, sysselsättningen, konkurrenskraften, konvergensen och den europeiska solidariteten.
  - iii. En **social pelare** för att ta ordentlig hänsyn till de sociala effekterna av ekonomiska justeringar.
  - iv. En **politisk pelare** med större ansvarsskyldighet och demokratisk legitimitet för att främja trovärdigheten och förtroendet.
- II. Att man så snabbt som möjligt utarbetar en verklig **europaisk plan för tillväxt och sysselsättning** som baseras på ett omfattande investeringsprogram där offentliga och privata investeringar leder till en finanspolitisk stimulans. Ombalanseringen och ett **korrekt genomförande av befintliga instrument**, i synnerhet sexpacken, tvåpacken och den europeiska planeringsterminen måste säkerställas.
- III. Att en tidsplan och förberedelser för **lanseringen av det politiska EU** som helhet fastställs, bland annat genom överväganden om dess institutionella struktur inom ramen för ett nytt europeiskt konvent.
- IV. Att en **kommunikations- och förenklingsstrategi** för EMU utarbetas som en gemensam insats av kommissionen, Europaparlamentet, medlemsstaterna och det civila samhället.

2. EMU, en hörnsten

2.1 EESK framhåller att effekterna av en fullständig och framgångsrik ekonomisk och monetär union sträcker sig mycket längre än till budgetmässiga, monetära och bankrelaterade överenskommelser. Ett fokuserat ledarskap bör få medborgare och ekonomiska aktörer att tro på en gemensam uppgift och känslan av att tillhöra Europa.

2.2 De närmaste fem åren är avgörande när det gäller att fullt ut utveckla EMU:s struktur, som ännu är bräcklig. En förutsättning för detta är först och främst egenansvar, öppenhet och insyn. Vi behöver därför effektiva strategier samt enkel och tydlig kommunikation – inga dubbla budskap! – av regeringarna i euroområdets medlemsstater, rådet och alla andra EU-organ.

2.3 I överensstämmelse med inläggen från några framstående europeiska politiker anser EESK att man bör sträva mot en politisk union ⁽²⁾. I linje med deras argumentering anser EESK att en politisk union inte enbart utgör slutresultatet av EMU i sig, utan ser den också mot bakgrund av det större internationella sammanhang som dagens globala värld utgör och som i grunden utmanar den westfaliska ordningen och de enskilda staternas reglerande kapacitet.

2.4 I dagens globaliserade värld kan ingen enskild europeisk stat överleva på egen hand. Staternas suveränitet kan alltså bättre säkerställas inom en gemensam politisk och ekonomisk ram.

2.5 I rådets ordförande Herman Van Rompuy's rapport "Mot en verklig ekonomisk och monetär union" och i motsvarande meddelande från kommissionen från november respektive december 2012 presenterades ett förslag till färdplan med konkreta åtgärder i denna riktning. Kommittén ställde sig positiv till detta förslag ⁽³⁾. Det största problemet är att separationen mellan förvaltningen av en gemensam valuta och en mellanstatlig ekonomisk styrning, trots betydelsefulla framsteg, skapar överkomliga spänningar. EESK insisterar på att Van Rompuy's rapport ska förbli den politiska grunden för lagstiftningsinitiativ under den kommande perioden.

2.6 Den ekonomiska och finansiella krisen har särskilt drabbat euroområdet och blottat EMU:s nuvarande begränsningar. Snarare än att bidra till integrationen i EU har euron för många framstått som en faktor som splittrar länderna och civilsamhället och som till och med sätter själva unionens framtid på spel. Denna missuppfattning beaktar inte att krisen – som till stor del har sitt ursprung utanför euroområdet – skulle ha blivit ännu djupare utan den gemensamma valutan.

⁽²⁾ Wolfgang Schäubles anförande i Paulskyrkan den 3 oktober 2011, hans anförande i samband med utdelandet av Karlspreis i maj 2012 och Giorgio Napolitanos tal i Europaparlamentet den 3 februari 2014.

⁽³⁾ Se EESK:s yttrande ECO/340 om "En djupgående och verklig ekonomisk och monetär union", föredragande: Carmelo Cedrone (EUT C 271 19.9.2013).

2.7 För tillfället utgör de befintliga obalanserna och ekonomiska skillnaderna mellan grupper av länder, som har funnits ända sedan 1991 men som aldrig har åtgärdats, en broms för framsteg i integrationsprocessen. Man börjar till och med se tecken på en farlig uppdelning och åternationalisering.

2.8 Det här gör framtiden oförutsägbar. Tecken på återhämtning håller optimismen vid liv och gör så att krisen inte längre känns lika akut. Bland annat på grund av att EMU inte har genomförts fullt ut och att EU:s finansmarknad är fragmenterad förväntas emellertid en låg eller måttlig tillväxt en tid framöver. Med tanke på volatiliteten i ekonomin och potentiella bakslag under kommande år varnar EESK för ett alltför avspänt förhållningssätt till dessa frågor.

2.9 Mot denna bakgrund fanns det ett mycket stort och akut behov av de beslut som nyligen fattades om exempelvis sexpacken, tvåpacken och bankunionen, även om de var begränsade. Dessa nya styrmekanismer bygger emellertid till stor del i högre grad på hänsyn till budget och stabilitet än på hänsyn till medborgarna, varför tillväxtåtgärder och sociala åtgärder har utelämnats. Den långa beslutsprocessen och systemets komplicerade natur medför dessutom ett tyst eller öppet motstånd i medlemsstaterna och i rådet som ett resultat av politisk misstro och betoningen på nationell suveränitet. Denna situation har redan lett till ekonomiska och sociala kostnader för EU och försämrar dess internationella ställning, och därför är det avgörande att bygga upp ett förtroende om hindren ska kunna övervinnas.

2.10 EESK insisterar därför på att det för nästa lagstiftningsperiod i EU måste finnas en övertygande färdplan med exakta tidsgränser för ytterligare åtgärder, som måste vara fokuserade på ett fullbordande av EMU i nära förbindelse med Europa 2020-strategins mål och flaggskeppsinitiativ. I detta yttrande finns förslag till vissa viktiga delar i en sådan färdplan.

2.11 Differentierad integration inom EU, som redan med framgång tillämpas inom en rad politikområden, bör även fortsättningsvis vara en central princip. Många av de beslut som är nödvändiga för att fullborda EMU kan fattas enligt befintlig lagstiftning och/eller genom fördjupat samarbete, medan andra beslut kräver ett nytt fördrag och/eller ändringar av de redan existerande. Sådana beslut skulle göra det möjligt att kompensera för förseningarna i fullbordandet av EMU och att vidta en rad snabba åtgärder utan att bortse från det långsiktiga perspektivet, med tanke på att även euroområdet har behov av verkliga strukturella reformer på institutionell nivå parallellt med dem som ska genomföras i de enskilda länderna.

3. De första stegen: en reell plan för tillväxt och sysselsättning i enlighet med befintlig lagstiftning

3.1 Ett första, omedelbart förestående steg i färdplanen för nästa mandatperiod i EU skulle vara att underteckna och genomföra en reell pakt för tillväxt, sysselsättning och stabilitet, i syfte att främja återhämtningen och göra det möjligt att återbetala skulderna (en europeisk New Deal). En sådan plan borde bestå av åtminstone följande punkter:

- *Euroobligationer utställda av Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden* (redan delvis genomfört via projektobligationerna) utan att ländernas skulder ökar, i syfte att finansiera små och medelstora företag och projekt som rör infrastruktur, hälsovård, utbildning, upprustning av stadsmiljön, miljö och transeuropeiska nät. Sådana målinriktade åtgärder från EIB:s och EIF:s sida kommer att vara ett uttryck för ett aktivt åtagande från EU:s sida att förbättra den finansiella miljön för privata investeringar⁽⁴⁾.
- *Offentliga investeringar*, inklusive i den sociala sektorn⁽⁵⁾, av medlemsstaterna som komplement till EU:s offentliga investeringar via ett system av gemensamt överenskomna parametrar, som i kombination med de rätta strukturella reformerna också skulle främja privata investeringar (den gyllene regeln).
- *Lättande eller tillfälligt upphävande av åtstramningspolitiken under krisen*, eftersom den är en av huvudorsakerna till recessionen, den minskade efterfrågan och den ökande arbetslösheten och därmed har fördröjt återhämtningen. Med andra ord måste man säkerställa en övergång från enbart åtstramning till gemensamt beslutade reformer som möjliggör hållbar tillväxt, skapande av sysselsättning och ökad produktivitet⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Se EESK:s yttrande ECO/307 om "Förnyad tillväxt" (EUT C 143 22.5.2012), ECO/334 om "Vilken framtid har euron?" (EUT C 271, 19.9.2013) och ECO/340 om "En djupgående och verklig ekonomisk och monetär union" (EUT C 271, 19.9.2013), föredragande: Carmelo Cedrone.

⁽⁵⁾ Se EESK:s yttrande SOC/496 om "De sociala investeringarnas effekter", föredragande: Wolfgang Greif (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽⁶⁾ Se EESK:s yttrande ECO/336 om "Ekonomisk politik – Medlemsstaterna i euroområdet", föredragande: Thomas Delapina (EUT C 133, 09.05.2013).

- Överenskomna *kompletterande åtgärder för tillväxt, sysselsättning och sociala aspekter* bör ingå i genomförandet av tvåpacken, sexpacken och finanspakten.
- *Förbättrad tillämpning av den europeiska planeringsterminen*: På vägen mot en ekonomisk union spelar den fyra år gamla planeringsterminen en oumbärlig roll i processen med att skapa konvergens mellan och anpassa ekonomierna. Även om den är resultatet av en mjuk samordningsmetod kan den ge goda resultat. Den bör dock genomföras korrekt, vara mer insynsvänlig och förmedlas ordentligt. Man bör säkerställa deltagande och engagemang av arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer på såväl europeisk som nationell nivå.
- *God överensstämmelse med de nationella reformprogrammen*: Styrningen är av avgörande betydelse. Det sätt på vilket de nationella förvaltningarna fungerar är avgörande för detta, och nödvändiga förbättringar bör i förekommande fall tydligt betonas. Genomförandet av de nationella reformprogrammen, bland annat när det gäller den nationella förvaltningens kvalitet, bör granskas av alla intressenter och övervakas noggrant av kommissionen.
- *Full förankring hos medlemsstaterna*. Den nuvarande planeringsterminen är fortfarande för teknokratisk, vilket hämmar genomförandet. De nationella parlamenten bör tillsammans med arbetsmarknadens parter och andra civilsamhällsorganisationer införlivas i denna process genom en ingående diskussion om planeringsterminen ⁽⁷⁾.

4. Att fördjupa och fullborda EMU under följande lagstiftningsperiod

4.1 Den monetära och finansiella pelaren

4.1.1 När det gäller den monetära politiken, i linje med den förstärkta makroekonomiska styrningen i euroområdet, måste ECB:s mandat kompletteras för att banken ska kunna mäta sig med andra centralbanker utanför Europa och i de länder i Europa som inte är medlemmar i EU och euroområdet. Detta är nödvändigt för att ECB bland annat ska kunna fungera som långivare i sista hand och som en jämbördig partner i internationella forum, samtidigt som dess fulla oberoende också respekteras. ECB bör ges full möjlighet att undvika likviditetskriser på ett sätt som främjar investeringar (små och medelstora företag).

4.1.2 ECB kan dock inte ensamt hållas ansvarigt. På vägen mot en finanspolitisk och ekonomisk union är en fullt genomförd *bankunion* avgörande ⁽⁸⁾. På grund av en fortlöpande koppling mellan regeringar och banker är medlemsstaterna ovilliga att skapa de nödvändiga politiska och ekonomiska förutsättningarna, vilket leder till att de lämpligaste och mest effektiva besluten skjuts upp ⁽⁹⁾. Detta hindrar också ECB från att effektivt övervaka alla banker, vilket skulle motverka finansiell fragmentering, kapa icke önskvärda band mellan den nationella politiken och bankerna och skapa gynnsamma möjligheter för gränsöverskridande fusioner mellan banker.

4.1.3 Under förhandlingarna om en bankunion med rådet lyckades Europaparlamentet nå en överenskommelse om hur man ska gå vidare mot en gemensam rekonstruktionsmekanism och en gemensam rekonstruktionsfond ⁽¹⁰⁾. EESK stöder Europaparlamentets ståndpunkt till fullo. Besluten bör under den närmaste framtiden bidra till en enad europeisk kapitalmarknad, som kan jämföras med den i Förenta staterna.

4.1.4 En fullständig bankunion kräver en väl utformad gemensam rekonstruktionsmekanism, harmoniserade insättningsgarantisystem i medlemsstaterna och en europeisk stabilitetsmekanism som möjliggör direktrekapitalisering av banker ⁽¹¹⁾. Det relaterade beslutssystemet bör vara effektivt och säkerställa snabba åtgärder. Inrättandet och genomförandet av dessa komponenter måste påskyndas.

4.1.5 Bankunionen i sig är inte tillräcklig för att stimulera ekonomin och investeringarna. För att göra den *europeiska finanssektorn* mer motståndskraftig måste dagordningen för de kommande åren även fokusera på ett fullständigt genomförande av Basel III, på rådet för finansiell stabilitet och på att hitta en lösning för banker som är för stora för att gå i konkurs, i enlighet med internationella överenskommelser (G-20).

⁽⁷⁾ Se EESK:s yttrande EUR/006 om "Årlig tillväxtöversikt för 2014", föredragande: Evelyne Pichenot (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽⁸⁾ Se EESK:s yttrande ECO/339 om "Bankunionspaketet", föredragande: Carlos Trias Pintó (EUT C 11, 15.1.2013).

⁽⁹⁾ Se Europeiska rådets slutsatser av den 19–20 december 2013.

⁽¹⁰⁾ Se den överenskommelse om en gemensam rekonstruktionsmekanism som nåddes mellan rådet och Europaparlamentet den 20 mars 2014.

⁽¹¹⁾ Se EESK:s yttranden ECO/333 om "Återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut", föredragande Lena Roussanova (EUT C 44, 15.2.2013) och ECO/350 om "Gemensam rekonstruktionsmekanism", föredragande Daniel Mareels (EUT C 67, 6.3.2014).

4.1.6 Kommissionsledamot Michel Barniers nyligen offentliggjorda omfattande lagstiftningspaket om bankerna och finansmarknaderna kan på ett viktigt sätt bidra till att finansmarknaderna i Europa fungerar korrekt och till att en stabil och tillförlitlig banksektor skapas. Detta är ytterst viktigt för realekonomin. Rådets senaste beslut på detta område är endast delvis ett steg i rätt riktning.

4.1.7 Tillräckliga krediter har högsta prioritet med tanke på återhämtning och tillväxt inom ekonomin samt utvecklingen. Detta innebär att det i EU:s lagstiftning måste finnas en balans mellan att säkerställa strikta ramvillkor för bankverksamhet och främja tillräckliga möjligheter för en operativ bankverksamhet, särskilt i syfte att underlätta investeringar som är nödvändiga för all tillväxtpolitik. Det säger sig självt att tillfredsställande arrangemang för nystartade företag och små och medelstora företag är avgörande ⁽¹²⁾.

4.2 Den makroekonomiska och budgetmässiga pelaren

4.2.1 Inom detta område är Europeiska rådets mödosamma diskussioner om bindande avtal rörande ekonomiska reformer både betydelsefulla och nedslående ⁽¹³⁾. EESK insisterar därför på att kommissionen ytterligare ska utveckla sitt förslag om sådana avtal, där man efterlyser en mer ingående diskussion om deras form, finansiering och demokratiska legitimitet ⁽¹⁴⁾.

4.2.2 Partnerskap som bygger på ett system av ömsesidigt överenskomna avtalsvillkor och relaterade solidaritetsmekanismer skulle kunna bidra till att underlätta och stödja en sund anpassningspolitik. Dessa villkor skulle bidra till medlemsstaternas egenansvar inom en gemensam ram och till reformer inom alla områden som är knutna till hållbar tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning, som alla tre är faktorer som förstärker EU som helhet ⁽¹⁵⁾. En sådan ram skulle kunna hjälpa EU att hantera landsspecifika asymmetriska chocker, vilket skulle vara en form av solidaritet inom EU.

4.2.3 Partnerskap av den här typen skulle kunna främja sammanhållningen och förtroendet bland befolkningen, vilket är av avgörande betydelse för att man ska kunna övervinna betänkligheterna beträffande nationell suveränitet. Detta kommer i sin tur att bidra till gemenskapen inom EU, vilket är en nödvändig grund för utvecklingen av EU-instrument såsom euroområdet budget, EU:s solidaritetsfond och euroobligationerna.

4.2.4 Konvergens av ekonomiska system, inklusive skattesystem ⁽¹⁶⁾, tillsammans med ett solidaritetsinstrument utgör en nyckelfaktor för att gradvis övervinna de makro- och mikroekonomiska skillnaderna mellan olika länder. På medellång sikt måste detta instrument, även om det kräver fördragsändringar, bli en ekonomisk kompensationsmekanism för att återställa balansen mellan och integrera ekonomierna i euroområdet länder. Så småningom skulle det kunna bli en del av en gemensam budget för euroområdet. Struktur- och sammanhållningsfonderna skulle också kunna användas för detta ändamål.

4.2.5 I egenskap av nyckelaktör i denna process måste den nya kommissionen ansvara för att, enligt den metod som kommissionsledamot Michel Barnier följt när det gäller regleringen av finanssystemet, lägga fram lagstiftningsförslag på områden där debatten hittills har dominerats av medlemsstaterna, i syfte att stimulera givande diskussioner i rådet utifrån konkreta förslag.

4.2.6 Än så länge har kommissionen inte utnyttjat denna metod tillräckligt. Exempel på fall där den kunde användas är förhandssamordningen av planer för mer omfattande reformer av den ekonomiska politiken, de ekonomiska reformavtalen tillsammans med en solidaritetsmekanism, inrättandet av en europeisk skuldinlösenfond och eurosuldväxlar. Om förslagen kräver fördragsändringar bör kommissionen tydligt informera euroområdets medlemmar om detta.

⁽¹²⁾ Se EESK:s yttranden ECO/347 om "Långsiktig finansiering av den europeiska ekonomin", föredragande Michael Smyth (EUT C 327, 12.11.2013) och ECO/365 om "Långsiktig finansiering – uppföljning", föredragande Michael Smyth och medföredragande Vincent Farrugia (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽¹³⁾ Se Europeiska rådets slutsatser av den 19–20 december 2013.

⁽¹⁴⁾ Se EESK:s yttrande ECO/348 om "Instrument för konvergens och konkurrenskraft/större reformer av den ekonomiska politiken: David Croughan (EUT C 271 19.9.2013) och EESK:s yttrande EUR/006 om "Årlig tillväxtöversikt för 2014", föredragande: Evelyne Pichenot (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽¹⁵⁾ Se även anförandet av Eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem i samma anda, som hölls den 17 februari 2014 vid OECD:s seminarium i Bryssel om "The Euro Area at the crossroads".

⁽¹⁶⁾ Se EESK:s yttrande ECO/336 om "Ekonomisk politik – Medlemsstaterna i euroområdet", föredragande Thomas Delapina (EUT C 133, 9.5.2013). Andra relevanta skattemässiga aspekter bör också gradvis tas i beaktande.

4.2.7 En sådan strategi kommer att tvinga rådet att ta ställning till förslagen. Strategin kommer att betona öppenhet och klarhet när det gäller olika politiska ståndpunkter, och kommer att vara den enda metoden för att övervinna det mellanstatliga dödläget i den nuvarande strukturen. Kommissionen måste informera de olika aktörerna och allmänheten om detta på ett tydligt sätt.

4.2.8 Vad som alltså behövs på medellång sikt är en *ekonomisk styrning* av euroområdet (vilket har behövts sedan Maastrichtfördraget) i fråga om den mikro- och makroekonomiska politiken. Man bör övergå från den nuvarande samordningsmetoden, som hittills gett blygsamma resultat, till ett delat beslutsfattande om dessa politikområdens "grunder". Euroområdet kan inte kosta på sig att fortsätta att ha samma valuta samtidigt som den ekonomiska politiken skiljer sig åt. Den måste integreras bland annat i syfte att underlätta ECB:s uppgift.

4.2.9 En *omfördelningsmekanism* som kan användas vid asymmetriska chocker: Principen om ansvar (inte bara de olika ländernas, utan även medborgarnas) kan inte åtskiljas från solidaritetsprincipen. Konkreta åtgärder bör därför vidtas under en begränsad tidsperiod för de mest utsatta befolkningsgrupperna. Detta ansvar ligger på alla medborgare och alla länder.

4.2.10 På samma sätt måste vi sikta mot en lämplig *egen budget för euroområdet* med gemensamt överenskomna bestämmelser. Det är det enda sättet att närma sig en gemensam finanspolitik och absorbera eventuella framtida chocker. Finansieringen kan exempelvis ske genom en speciell skatt för detta ändamål, en skatt på finansiella transaktioner (förutsatt att den utvidgas till hela euroområdet), en koldioxidskatt, en tillfällig avgift på det överskott i betalningsbalansen som överstiger 6 %, samt slutligen via gemensamma obligationer.

4.2.11 *Statsskulden*: Man bör inrätta en mekanism som förhindrar finansiella spekulationer med statsskulden, utan att länderna fräntas ansvaret för skulden. Statsskulden, som gradvis konverteras upp till högst 60 % (som EESK föreslagit ⁽¹⁷⁾) eller för den del som överskrider 60 % (enligt det förslag till en skuldinlösenfond som kommissionen lagt fram ⁽¹⁸⁾), skulle kunna placeras på ett konsoliderat debetkonto och betalas proportionellt av de olika medlemsstaterna. Alternativt skulle man kunna inrätta en tillfällig euroväxelfond via ett mellanstatligt avtal som skulle göra det möjligt att utfärda kortfristiga skuldinstrument för euroområdet och därigenom utesluta risken för en statlig likviditetskris i euroområdet. Utgående från slutsatserna från kommissionens expertgrupp, som inrättades med den särskilda uppgiften att analysera förtjänsterna och riskerna med de olika alternativen för gemensamma emissioner av skuldebrev, bör kommissionen nu lägga fram ett konkret förslag om vilka instrument som bör användas och under vilken tidsperiod.

4.3 Den mikroekonomiska pelaren

4.3.1 Även den mikroekonomiska politiken behöver ägnas stor uppmärksamhet, särskilt industri- och sektorspolitiken, som är avgörande för den europeiska ekonomins tillväxt och där man nu måste ta ett samlat grepp. Vissa strategier (och motsvarande beslutsförfaranden) som har indirekta konsekvenser för de nationella budgetarna bör därför slås samman om man ska få till stånd en gemensam vision och gemensamma åtgärder från kommissionens och medlemsstaternas sida, särskilt när det gäller följande:

- Fullbordandet av den inre marknaden.
- Skapandet av gynnsamma förhållanden som får företag att stanna i eller komma till Europa, särskilt genom att undanröja fragmenteringen av marknaden.
- En gemensam industripolitik ⁽¹⁹⁾ som förstärker grunden för existerande, innovativa och hållbara ekonomiska resultat i Europa.

⁽¹⁷⁾ Se EESK:s yttrande ECO/307 om "Förnyad tillväxt", föredragande: Carmelo Cedrone (EUT C 143 22.5.2012).

⁽¹⁸⁾ Se COM(2012) 777 final/2.

⁽¹⁹⁾ Se EESK:s yttrande CCMI/108 om "Industripolitiken (uppdatering)", föredragande Joost van Iersel och medföredragande Enrico Gibellieri (EUT C 327, 12.11.2013).

- En gemensam energipolitik, som ännu lyser med sin frånvaro, men som är ytterst viktig för jämlika och stabila ekonomiska villkor i EU.
- Gemensamma storskaliga infrastrukturprojekt och en gemensam storskalig transportpolitik för att förbättra förbindelserna.
- Konvergens av företagsbeskattningen.
- Tjänster, bland annat företagstjänster.
- Arbetsmarknaden och arbetskraftens rörlighet.
- Forskningspolitiken.

4.4 Den sociala pelaren

4.4.1 EESK efterlyser konkreta åtgärder när det gäller EMU:s sociala dimension⁽²⁰⁾. Sysselsättningsgraden bland unga är fortfarande förödande låg. Den nya kommissionen bör tillsammans med medlemsstaterna ta ansvar för att förbättra levnads- och arbetsvillkoren genom följande åtgärder:

- Stödja skapandet av sysselsättning och nystartade företag.
- Föreslå justeringar i utbildningspolitiken på alla nivåer i hela EU, liksom i hälso- och sjukvårdspolitiken där så är lämpligt.
- Skapa de rätta förutsättningarna för arbetskraftens rörlighet över gränserna.
- Lägga fram skatteförslag som syftar till att underlätta skapandet av arbetstillfällen.
- Lägga fram förslag som syftar till att skydda konsumenternas rättigheter.
- Säkerställa jämställdhet.
- Göra sociala investeringar⁽²¹⁾.

4.4.2 En riktig social dialog på alla nivåer är nödvändig. Detta betyder att hindren för effektiva samråd i och mellan medlemsstaterna måste övervinnas. EU bör vara till stor hjälp när det gäller att sammanföra aktörer från olika länder för att diskutera framgångsrik praxis och utarbeta planer för att förbättra villkoren när det gäller att skapa arbetstillfällen.

4.4.3 Om EU, och i synnerhet euroområdet, ska kunna fullbordas kan man inte ignorera de sociala konsekvenserna av den nuvarande ekonomiska politiken genom att i sin helhet överlåta den till de enskilda länderna. Både i de ekonomiska och de sociala åtgärderna måste man ta hänsyn inte bara till parametrarna i stabilitetspakten utan också till en bredare uppsättning makroekonomiska parametrar (till exempel arbetslösheten, tillväxttakten, betalningsbalansen, sysselsättningsgraden, fattigdomsnivån, fördelningen av inkomster och förmögenhet osv.). Det är omöjligt att säkerställa stabiliteten inom EMU utan sociala mekanismer för euroområdet för att hantera konsekvenserna av dramatiska konjunkturedgångar och/eller obalanser. En del av dessa kan kräva fördragsändringar. De skulle på medellång sikt kunna omfatta följande:

- Inrättandet av ett gemensamt system för arbetslöshetsförsäkring som komplement till de nationella systemen, eventuellt kopplat till utarbetandet av gemensamma bestämmelser för arbetsmarknaden i euroområdet och till arbetskraftens rörlighet.
- Beviljandet av en tillräcklig minimiinkomst för vissa grupper som befinner sig under fattigdomsgränsen och inrättandet av gemensamma bestämmelser om social trygghet.

⁽²⁰⁾ Se EESK:s initiativyttrande SOC/494 om "Att stärka den ekonomiska och monetära unionens sociala dimension", huvudföredragande: Georgios Dassis (EUT C 67, 6.3.2014).

⁽²¹⁾ Detta inbegriper också att lyfta människor ur fattigdom. Se i detta sammanhang EESK:s yttrande SOC/496 om "De sociala investeringarnas effekter", föredragande: Wolfgang Greif (ännu ej offentliggjort i EUT).

4.4.4 Även andra strategier som stärker medborgarnas känsla av tillhörighet och underlättar människornas fria rörlighet bör i medborgarnas intresse vara gemensamma för medlemsstaterna, till exempel följande:

- Ömsesidigt erkännande av kvalifikationer och examensbevis.
- Kvaliteten på och tillhandahållandet av kollektiva nyttigheter och tjänster i euroområdet för att säkerställa att de upprätthålls, särskilt under kristider, osv.

4.5 Den politiska pelaren

4.5.1 Ett så omfattande program kan endast genomföras om beslutsprocessen har den nödvändiga demokratiska legitimiteten. Kommittén välkomnar de avsevärda framsteg som gjorts under de senaste åren, men anser att ytterligare framsteg under nästa mandatperiod endast kan nås genom att man särskilt sätter fokus på ansvarsskyldighet, legitimitet, demokrati, öppenhet och kommunikation.

4.5.2 I EU blir de politiska diskussionerna om integrationsprocessen allt häftigare. På EU-nivå måste de politiska partierna tydligt klargöra sina alternativ, som ska ligga till grund för de ståndpunkter som kommer till uttryck hos de olika politiska grupperna i Europaparlamentet och bidra till att de europeiska politiska partierna blir mer synliga. Mellanstatliga europeiska val med gränsöverskridande politiska grupperingar skulle stärka och i hög grad underlätta den europeiska debatten.

4.5.3 Delat ansvar och behov av stöd från allmänheten kräver ett mycket större engagemang från de nationella parlamentens sida i EU-debatten. EU:s lagstiftningsförslag och de nationella reformprogrammen bör vederbörligen diskuteras av parlamenten. Interaktiva samråd om strategiska frågor mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten bör planeras, vilket även leder till en ökad dynamik mellan de nationella parlamenten.

4.5.4 Kommissionen bör tillämpa gemenskapsmetoden på ett så effektivt sätt som möjligt i samband med framläggande av lagstiftningsförslag och -åtgärder, även i fall av delad behörighet med medlemsstaterna. Liksom tidigare kommer en proaktiv och modig hållning att löna sig.

4.5.5 På begäran av parlamenten och/eller det civila samhället bör kommissionen inbjudas till nationella debatter om EU-frågor.

4.5.6 Europeiska rådet och de olika rådskonstellationerna, i synnerhet Ekofin, är viktiga beslutsfattare och oerhört viktiga för ansvarsskyldighet och legitimitet. Därför behövs det större öppenhet och insyn för att uppfylla demokratiska krav.

4.5.7 Rådets ledamöter, som företräder nationella intressen, liksom medbeslutsfattare på EU-nivå uttrycker sig ofta på olika sätt hemma och i Bryssel, vilket vanligtvis ger upphov till avsevärd förvirring och hindrar överenskommelser. Dubbla budskap är en oacceptabel företeelse. Medlemsstaterna bör komma överens om och stödja gemensamma politiska budskap på alla beslutsnivåer.

4.5.8 Medlemsstaterna är både subjekt och objekt i EMU:s struktur. Det är visserligen möjligt att behålla de nationella administrativa förfarandena och traditionerna och samordna dem med EU:s metoder, men det kommer att kräva avsevärda justeringar i en rad länder. Tillförlitliga politiska och administrativa förfaranden kommer att visa sig vara avgörande för att bygga upp ett förtroende.

4.5.9 EESK understryker att det civila samhället också måste spela sin ofta underskattade roll när det gäller EU:s framtida utformning och ett mer integrerat euroområde. Det finns många områden där framstegen helt eller delvis beror på icke-statliga aktörer. Det civila samhället bör involveras fullt ut. I alltför många länder är det civila samhället fortfarande en passiv åskådare, medan det i stället måste ges de instrument som behövs för att knyta kontakter med de institutionella beslutsfattarna. Det civila samhället måste ta sitt ansvar och delta i EU:s beslutsprocess för att utvidga sin demokratiska grund. Utan ett aktivt engagemang från dess sida kommer vi aldrig att lyckas fullborda EMU.

4.5.10 Det skulle vara särskilt intressant för arbetsmarknadens parter att granska resultaten av en samförståndsmodell i medlemsstaterna, vilken kommittén ställer sig mycket positiv till. Utbyte av god praxis rekommenderas.

4.5.11 Enligt EESK har det blivit uppenbart att de nuvarande bestämmelserna inte är tillräckliga och inte har fungerat som förväntat, och att de mellanstatliga åtgärderna inte är tillräckliga för att möta de utmaningar som EMU står inför. Allt eftersom krisen mildras får vi inte heller frestas att tro att de stabiliseringsmekanismer som snabbt infördes då stormen rasade som värst kommer att vara tillräckliga för att göra framsteg och undvika nya kriser.

4.5.12 Det enda sättet att undvika att liknande situationer upprepas är att ändra bestämmelserna och beslutsprocessen för euroområdet i syfte att öka insynen och se till att den blir mer demokratisk genom följande åtgärder:

- Euron måste genom en institutionalisering av Eurogruppen få ett överhuvud som kan tala med en enda röst. För att förbättra styrningen av euroområdet bör Eurogruppen kunna fatta snabba beslut och ingripa i händelse av kris. Detta skulle göra beslutsfattandet mer demokratiskt och öppet, och det första steget bör vara att vetorätten försvinner.
- Det bör finnas en omfördelningsmekanism och/eller en reell budget för euroområdet, i enlighet med punkterna 4.2.9 och 4.2.10, via en gradvis process som syftar till att garantera tillhandahållandet av kollektiva nyttigheter, en rättvisare fördelning av resurserna för att stödja reformprocesserna, minskade skillnader mellan länderna, möjligheter till en gemensam skattepolitik osv.
- En enda representant i internationella organisationer.
- Detta styrande organs åtgärder bör stödjas och röstas fram av Europaparlamentsledamöter från euroområdet (Europaparlament). Även andra ledamöter bör kunna delta, dock utan rösträtt.

5. På lång sikt: lansera det politiska EU som helhet

5.1 Förutom att fullborda EMU enligt ovan är det tillrådligt att, under nästa mandatperiod, inleda en allvarlig diskussion om att fördjupa hela EU och EU-institutionernas funktionssätt, samt välja ut de politikområden som bör bli gemensamma. EESK anser att diskussionen bör omfatta de aspekter som beskrivs nedan.

5.2 Kommissionens åtgärder måste godkännas av Europaparlamentet, som även skulle kunna dela initiativrätten. Europaparlamentet skulle kunna väljas på grundval av europeiska listor sammanställda av de europeiska politiska partierna.

5.3 I syfte att främja synligheten, den demokratiska legitimiteten och maktfördelningen bör man avskaffa det tvåmannavälde som rådets och kommissionens ordförande utgör. Den sistnämnde bör väljas av Europaparlamentet eller direkt av medborgarna, under förutsättning att hans eller hennes roll förändras. Det nuvarande rådet skulle kunna bli "medlemsstaternas senat" med nya regler för sitt funktionssätt.

5.4 De politikområden som helt eller delvis bör genomföras av EU och där EU bör ha befogenhet att fatta beslut skulle kunna omfatta utrikespolitik och EU:s internationella roll, bland annat en enda representant i internationella organisationer, försvarspolitik (för dem som så önskar), energipolitiken, forskningspolitiken, asyl- och invandringpolitiken, samt respekt för normer och rättigheter, med befogenhet att vidta åtgärder om något land överträder dessa, vilket redan är fallet när det gäller ekonomiska frågor och budgetbestämmelser.

5.5 Den nya institutionella strukturen, som inte kan genomföras enbart via det fördjupade samarbetet, samt Europaparlamentets, rådets, kommissionens, EESK:s och ReK:s roll, skulle kunna fastställas med hjälp av ett nytt konvent, vars arbete bör avslutas före 2019, året för nästa val till Europaparlamentet efter valet 2014.

6. Kommunikation och förenkling

6.1 I strävan efter att återvinna förtroendet är det absolut nödvändigt med bra kommunikation. Kommittén är övertygad om att den bästa kommunikationen kan säkerställas genom bra politik och bra förfaranden som återspeglar ett långsiktigt perspektiv för hela det europeiska samhället.

6.2 Det är nödvändigt att främja och förbättra kommunikationen med allmänheten. Kommunikation skapar intresse, vilket i sin tur bidrar till förståelse. Detta faktum har inte beaktats tillräckligt, och det är en brist som både kommissionen och medlemsstaterna får ta på sig skulden för. Alla typer av sociala medier bör användas.

6.3 EMU och angränsande områden har ofta betraktats som en teknisk fråga. Så är emellertid inte fallet, eftersom de i grunden är politiska och i hög grad påverkar alla medborgares liv. Denna fråga diskuteras emellertid sällan ur ett sådant perspektiv och allmänheten informeras inte heller, vilket är en stor del av förklaringen till den djupa klyftan mellan EU och de vanliga medborgarna.

6.4 Olika traditioner och situationer visar varje dag på ett smärtsamt sätt avsaknaden av ett "gemensamt EMU-språk", vilket ibland leder till stor förvirring och undergräver stödet från allmänheten. EESK anser att kommissionen är den enda myndighet som kan erbjuda en lösning på grund av sin initiativrätt i EU:s lagstiftningsprocess. Detta måste ses mot bakgrund av en mer politisk kommission och ett mer politiskt Europaparlament än tidigare.

6.5 I egenskap av medansvariga aktörer måste det civila samhället och arbetsmarknadsparterna spela sin egen roll vad gäller kommunikation, som hittills ofta varit underutvecklad. Det civila samhället och arbetsmarknadsparterna bör förmedla medborgarnas och företagens frågor till myndigheterna och samarbeta för att hantera dessa. Utbytet av information bör ske i båda riktningarna.

6.6 Europa får inte längre ge intryck av att vara ett elfenbenstorn, så som det ofta har uppfattats av stora delar av den allmänna opinionen. Den europeiska integrationens förtjänster, konkreta framsteg och vinsterna av den, som i synnerhet kommer investeringarna, sysselsättningen och konsumenterna till del, måste tydligt klargöras för medborgarna. Den så kallade nya skildringen av Europa bör inledas med en gemensam kommunikations- och förenklingsstrategi från kommissionens och medlemsstaternas sida, eftersom de är nyckelaktörer vid sidan av de politiska partierna och civilsamhället.

Bryssel den 9 juli 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE
